

Mikroplast fra oppdrettsanlegg

Målgruppe: Statlig styring av oppdrettsnæringen

Problemstilling: Hvilke statlige tiltak kan ansvarliggjøre og redusere mikroplastutslipp fra norske oppdrettsanlegg?

Samfunnsnytte: Sikre trygg mat, bevare naturen og redusere utslipp



Sammendrag

- Utslipp fra oppdrettsanlegg skjer, men næringen omstiller seg ikke før det stilles krav
- Mikroplastutslipp har konsekvenser for mat og helse, men med uviss alvorlighetsgrad.
- Lovkrav og samfunnsoppdrag rettet mot statlig styring kan gjøre en forskjell

Situasjonen



Oppdrettsnæringen

- 2024: 175,4 milliarder eksport

Kilder til mikroplast

- Fôrslanger, notposer og tau bidrar med utslipp av mikroplast pga slitasje og tap til miljøet
- Tau er den dominerende utslippskategorien

Konsekvenser

Mattrygghet og helseeffekter

- Helsegevinst vs. eksponering for helseskadelige forbindelser
- Effekt på celle- og organnivå, usikker effekt på organismenivå
- Potensiell driver for antibiotikaresistens

Metode

- Gjennomgang av media, rapporter, prosjekter og litteratursøk
- Lovgjennomgang og samtale med statsforvalter
- Utgangspunkt i forskningsprosjektene SMARTER og Havplast
- Intervju med forskere fra begge prosjektene

Hovedfunn

Tiltak kan fattes rundt disse faktorene:

- Fôrrør, tau og notposer er store kilder til utslipp
- Notposer laget av Nylon har mer utslipp enn Polyetylen
- Arbeidere har dårlige holdninger til miljø
- Akvakulturloven og forurensningsloven nevner ikke plast og mikroplast
- Statsforvalter tar ikke stilling til mikroplast
- Forskere ser at oppdrettsindustrien er opptatt av omdømme

Løsningsforslag

Løsning 1: Lovkrav om materiellbruk og materialskifte

“Ved neste generasjonsskift av fôrrør og notposer, skal det velges løsninger som dokumentert gir redusert miljøpåvirkning sammenlignet med dagens løsninger”

- Velge ut riktig material til notposer
- Bytte til vannfôringslanger av resirkulert materiale

Løsning 2: Samfunnsoppdraget “Trygg mat”

Et “føre-var”- tiltak for å belyse problematikken og redusere mengden mikroplast i norskprodusert mat.

- Staten fokuserer på bærekraftig oppdrett gjennom andre oppdrag
- Øker konsumentenes bevissthet og bidrar til at det stilles krav fra samfunnet

Veien videre

- Miljøombud og kursing for holdningsendring
- Løsningene krever samarbeid mellom statlig styring og næringen
- Anbefales å sette sammen en tverrfaglig gruppe for utforming av mål og implementering

Kilder:

- Akvakulturloven. (2005). Lov om akvakultur (LOV-2005-06-17-79). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-79>.
- Booth, et al. (2025). SMARTER - Surveying microplastic release from aquaculture nets and ropes using different technologies for emission reduction. Rapportnr: 2025:00574. SINTEF.
- Forurensningsloven. (1981). Lov om vern mot forurensninger og om avfall (LOV-1981-03-13-6). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1981-03-13-6>.
- Johnsen, et al. (2019). Sluttrapport HAVPLAST – Marin plast fra norsk sjømatnæring – kartlegging, kvantifisering og handling. SALT rapport nr: 1040. Nordlandsforskning.